

HUOM! Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Soini, S., Eerola, A., Humala, I. & Saaranen, S. (2023) Luovaa hoivaa etsimässä. Vanhustyö, 3, s. 28-29.

PLEASE NOTE! This is an electronic self-archived version of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Soini, S., Eerola, A., Humala, I. & Saaranen, S. (2023) Luovaa hoivaa etsimässä. Vanhustyö, 3, s. 28-29.

©2023 Vanhustyön keskusliitto ry

Luovaa hoivaa etsimässä

Luovuus on hoivakodin arjessa sallittua ja hyväksyttävää - jokainen saa toteuttaa luovuutta omalla tavallaan. Luovien menetelmien käyttöön liittyy positiivisia tunteita ja kokemuksia. Lisäksi luovien menetelmien käyttäminen asiakastyössä edistää työhyvinvointia.

Teksti: Sanna Soini, Anu-Riikka Eerola, Iris Humala ja Pirjo Saaranen

Elossa! - Luovaa alaa ja hoivakoteja elvyttämässä yhteiskehittämällä -hanke toteutti ikäihmisille sekä heidän hoitajilleen luovia työpajoja, joita ohjasivat draaman, kuvataiteen ja musiikin ammattilaiset (jatkossa luovat toimijat). Pajoissa muun muassa keskusteltiin rakkaudesta, maalattiin ja musisoitiin yhdessä. Työpajojen aikana koottujen aineistojen avulla on muotoutunut käsitys siitä, millaista luovan toiminnan toivottaisiin hoivakodeissa olevan.

Tunne kohderyhmäsi

Luovat toimijat korostivat työpajojen huolellisen suunnittelun merkitystä. Työpajoissa on heistä lisäksi annettava tilaa muuttuville ja ennakoimattomille ryhmädynaamisille tekijöille. Luovien työpajojen suunnittelun keskiössä tulee olla kohderyhmätun-

Jokaisella osallistujalla on oikeus tulla huomioiduksi ja hyväksytyksi omana arvokkaana yksilönään.

temus: luovien toimijoiden on tärkeää tiedostaa, minkälaisia muutoksia muistisairaus aiheuttaa asiakkaan toimintakykyyn, jotta he osaavat kohdata asiakkaat heidän tarpeistaan käsin.

Hoitajatkin toivat esiin, että muistisairaille ikääntyneillä kyky toimia isossa tilassa ja ryhmässä on rajallinen. Ohjaukseen tuleekin muistisairaiden kohdalla kiinnittää erityistä huomiota. Myös työpajan ja toi-

minnan sisältö on syytä suunnitella tarkkaan, jotta käytetyt menetelmät tukevat asukkaiden mielekkään arjen toteutumista. Osa hankkeen työpajojen sisällöstä koettiin liian haastavana muistisairaille asukkaille ja työpajan arvioitiin soveltuvan paremmin muistisairauden alkuvaiheessa oleville ikääntyneille.

Läsnäolo ja kohtaaminen toteutuksen kulmakivinä

Luovien toimijoiden mielestä olennaista työpajojen toteutuksessa on toimintaa ohjaavan kokonaisvaltainen läsnäolo, jakamisen hetket ja herkkyyks ikäihmistien kohtaamisissa. Luovien toimijoiden on kyettävä luomaan turvallinen ja kiireetön ilmapiiri, jossa uskalletaan toimia ja kokeilla uusiakin asioita hoivahenkilöstön tukemana ja innostamana sekä hallittava haasteelliset ja yllättävätkin tilanteet. Huumori on hyvä työväline sekä luovien toimijoiden, että hoitajien mielestä.

Luovat toimijat painottavat taideohjauksessa aistien aktivointia, tunteiden ilmaistamista ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Työpajoissa on oltava tilaa myös uuden luomiselle ja mielikuvitukselle, mitä kautta osallistujat voivat syventää olemisen ja elämisen mielekkyyttä. Työpajoissa tehtyjen havaintojen perusteella asukkaat viihtyivät, kokivat iloa sekä innostusta. Hoitajat huomioivat, että asukkaat olivat työpajoissa aktiivisia ja hiljaisinkin asukas osallistui muisteluhetkeen. Toimintaan osallistumisella ja omia tarinoita kertomalla asukkaiden osallisuus vahvistui, minkä lisäksi myös ryhmään kuulumisen tunne lisääntyi asukkaiden tutustuessa toisiinsa asukkaisiin eri osastoilta.

Ikäkkäille suunnattujen työpajojen tulee luovien toimijoiden mielestä olla innostavia, motivoivia ja kannustavia niin, että ryhmäläisten yksilölliset tarpeet tulevat otetuksi huomioon ja toteutus joustaa tilanteen mukaan. Lisäksi heistä on tärkeää tukea osallistujien omatoimisuutta ja osallistumista mahdollisista fyysisistä tai kognitiivisista rajoitteista huolimatta. Jokaisella osallistujalla on oikeus tulla huomioduksi ja hyväksytyksi omana arvokkaana yksilönään.

Elossa! -hanke

Elossa!-hanketta toteutettiin vuosina 2021-2023 pääkaupunkiseudun kolmen ammattikorkeakoulun yhteistyönä: Laurea, Metropolia ja Haaga-Helia.

Yhteistyökumppanina toimii Helsingin Seniorisäätiö. Hanketta rahoitti Uudenmaan liitto.

Hankkeen tavoitteena oli elävöittää hoivakotien elämää tuomalla luovat menetelmät osaksi asukkaiden sekä työntekijöiden arkea ja siten lisäämään hoivakotien asukkaiden hyvinvointia sekä hoitohenkilöstön työssä jaksamista.

Hankkeessa kehitetään uusi yhteistoimintamalli vanhustyöhön suuntautuille kulttuuritoimijoille.

Elossa! Vanhustyön luovemmat kasvot -podcast-sarja (9 jaksoa) kuunneltavissa ilmaiseksi Spotifyssä sekä Laurea Soundcloudissa! Pääset kuuntelemaan niitä oheisesta QR-koodista.

Rohkeutta asennemuutokseen

Tulosten pohjalta hoivatyön koulutuksen tulisi nykyistä paremmin tukea luovien menetelmien hyödyntämistä hoivatyössä. Tarvitaan myös asennemuutosta luovan toiminnan vakiinnuttamiseksi osaksi hoivaa.

Luovien toimijoiden keskeisimmiksi kehittämiskohteiksi luovan toiminnan laajemmasta hyödyntämisestä hoivakodeissa nousivat toiminnan rahoitus ja luovien työpajojen vakiinnuttaminen osaksi hoivatyötä. Lisäksi mainittiin, että luovan toiminnan hyötyjä pitäisi tuoda esille aikaisempaa laajemmin.

Teknologia, tekoäly ja digitaaliset ratkaisut ovat tulevaisuudessa enenevässä määrin mukana myös hoivakotien luovassa toiminnassa. Hoitajien mielestä teknologian käyttö esimerkiksi etänä tapahtuvissa työpajoissa ei kaikissa tilanteissa palvele hoivakodin asukkaiden tarpeita.

Kuitenkin esimerkiksi digitaaliset pelit, älyseinät, aistihuoneet, virtuaalilasit ja virtuaalitodellisuus ovat jo nyt käytössä olevia kuntoutusmenetelmiä. Jos ikäihmistä ei saakaan enää luonnon tai kulttuuripalveluiden kes-

kelle, luonto ja kulttuuri voidaan digitaalisesti tuoda ikäihmisen luo.

Luovat toimijat kuvailivat luovaa toimintaa hoivakodeissa merkitykselliseksi, mielekkääksi, mukavaksi, arvokkaaksi ja palkitsevaksi työksi. Taide ei jätä ketään kylmäksi ja nostattaa aina tunteita. Luova toiminta aktivoi ikäihmistien motoriikkaa ja muistia, kohentaa mielialaa, tarjoaa virkistävää vaihtelua arkeen sekä tuo lisäkeinoja itseilmaisuuksiin sekä yhteisölliseen toimintaan. Hoivatyössä tarvitaan myös aitoja kohtaamisia: teknologian välityksellä ei voi halata mummia tai ukkia! ♥

Kirjoittajat

Sanna Soini, Laurea-ammattikorkeakoulu

Anu-Riikka Eerola, Metropolia Ammattikorkeakoulu

Iris Humala, Haaga-Helia

Pirjo Saaranen, Haaga-Helia